

Kaivoslain uudistaminen 2020-2021

Vapaa-ajan asukkaiden Liitto ry. ja Suomen Omakotiliitto ry.

Suomen omakotiliitto ry:n kaivoslakityöryhmä 14.4.2021

Vapaa-ajan asuminen Suomessa

- Maassamme on yli puoli miljoonaa vapaa-ajan kiinteistöä ja noin 150 000 vapaa-aikakäytössä olevaa vakinaista kiinteistöä, joissa asuu yhteensä noin 2,5 miljoonaa vapaa-ajan asukasta.
- Vapaa-ajan asumista ohjaavana näkökohtana on pyrkimys lähelle luontoa eli ympäristösuojelulliset arvot ovat keskeinen kysymys vapaa-ajan asumisessa.
- Koropandemiaan liittyvät kansainvälisen matkailun rajoitukset ja yleistynyt etätyö ovat muuttaneet vapaa-ajan asumista kausiasumiseksi ja vaikutukset voivat jäädä pitkäaikaisiksi, jolloin kaivostoiminnan vaikutukset eivät rajoitu pelkästään lyhyeen vapaa-ajan asunnolla olemiseen.

Pääministeri Marinin hallituksen ohjelma

- Hallituksen tarkoituksena on parantaa kaivosten ympäristönsuojelua lähtökohtina:
  - Ympäristönsuojelun tason parantaminen.
  - Kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen.
  - Paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen.
- Kaivostoiminnan vapaa-ajan asumiselle aiheuttamat riskit liittyvät nimenomaan ympäristönsuojeluun sekä toiminnan hyväksyttävyyteen ja vaikutusmahdollisuuksiin.

Ympäristön suojeleminen

- Ympäristönsuojelulaki tarkoittaa päästöllä ihmisen toiminnasta aiheutuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä, johtamista tai jättämistä yhdestä tai useammasta kohdasta suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään.
- Vapaa-ajan asumisen näkökulmasta vähäisetkin päästöt muodossa tai toisessa saattavat aiheuttaa ympäristön pilaantumista.
- Ympäristönsuojelulain ja kaivoslain yhteensovittamiseen tulisi kiinnittää huomiota, jotta kaivosten vapaa-ajan asukkaille aiheuttamat haitat tulisi riittävästi huomioiduiksi ja tarvittaessa korvattaviksi – kokemukset Talvivaarasta ja Hiturasta!

Kaivoslain mukaiset toimenpiteet

- Etsintätyö, etsintälupa, varausilmoitus ja –päätös sekä kaivoslupa.
  - Etsintätyö on käytännössä jokamiehen oikeus.
  - Malminetsintälupahakemus, varausilmoitus tai kaivoslupahakemus ohjautuvat viranomaisprosessiin.
- Etsintälupahakemukset ja varausilmoitukset voivat jo itsessään laskea vapaa-ajan asukkaiden kiinteistöjen arvoa ja estää kaavojen toteuttamista itse kaivoslupahakemuksesta puhumattakaan.
- Vapaa-ajan asukkaat tulisi erityisesti huomioida lupamenettelyssä, vaikka hakemus ei suoraan kohdistuisi vapaa-ajan asukkaan tai hänen naapurinsa kiinteistöön.
- Edellytyksiä tulisi malminetsintäluvan ja varauspäätöksen osalta tarkentaa.

Oikeussuojakeinot

- Yksittäisen kiinteistöomistajan asema mahdollisessa oikeusprosessissa on heikko.
  - Yksittäisen oikeudenkäynnin kustannukset voivat tehdä oikeussuojakeinojen käytön käytännössä mahdottomaksi.
  - Riitatilanteessa yksittäisellä kiinteistönomistajalla on heikommat mahdollisuudet saada asiaansa selvittämään riittävää asiantuntemusta.
  - Korvausperusteesta riippuen menettelyt ja oikeustiet vaihtelevat.
  - Korvausvelvollisen suorituskyvyttömyys voi mitätöidä mahdollisuuden korvauksiin.
- Asian koskiessa useita kiinteistöomistajia heidän tulisi voida esiintyä ryhmänä kohtuullisin kustannuksin.
- Vakuussäätelyillä tulisi varmistaa korvauksien saaminen kaikissa tilanteissa.

Paikallinen vaikuttaminen

- Hallitusohjelman mukaisesti paikallista hyväksyttävyyttä ja vaikuttamista tulisi edistää.
  - Kuntien mahdollisuus kaavoituksella ohjata kaivostoimintaan käytettäviä alueita.
  - Ei-kuntalaisten vapaa-ajan asukkaiden huomioiminen kunnallisessa päätöksenteossa ei ole nykyainsäädännön mukaan itsestään selvää – kuitenkin vapaa-ajan asukkaat ovat kiinteistöveron muodossa merkittävä veronmaksajaryhmä monelle kunnalle.
- Ei-kuntalaisille vapaa-ajan asukkaille tulisi varata mahdollisuus aloitteellisuuteen ja vaikutusmahdollisuuksiin kaivosasiaa koskevassa kunnallisessa päätöksenteossa.